

LIBRES

Max Roqueta, al paradís

Avui, dos noms amb majúscules: els de dos autors –poetes, per damunt de tot– que en un altre context nacional segurament haurien tingut molta més sort: Max Roqueta i Joan Vinyoli

JORDI LLAVINA

● Son llibres de pes, molt importants: l'obra narrativa del poeta i dramaturg occità Max Roqueta i el volum miscel·lani que aplega les actes del primer Simposi Internacional Joan Vinyoli.

► **Un mestre de la prosa.** En aquest país, complem amb un editor que, en el millor sentit de la paraula, és pastat a la manera antiga. L'home encara creu en les edicions pulcres, impecables: una caixa proporcionada, una família tipogràfica bella i ahora llegidora, unes cobertes que no es desfan a les mans, un lloms que no s'esllomen (valgui la repugnància, que dita en Barnils)... i que creu, encara, que fer-nos descobrir autors poc o gens coneguts és un deute que, en la seva feina, no pot eludir. L'editor es diu Joan Malguer, l'ànima de Galerada. I l'autor gegantí, colossal, que ens va començar a presentar aviat farà cinc anys, l'occità Max Roqueta.

L'any 2002, Galerada ens proporcionava un primer tast d'aquest escriptor, nascut a Argelers l'any 1908 i mort el 2005 a Montpellier: *Poemes i proses*. Malguer té uns gustos molt determinats, pel que fa a la

poesia: poseu costat per costat aquests poemes de Roqueta amb els de Giovanni Pascoli, en la portentosa traducció de Maria Antònia Salvà –*Poestes*; el número tres d'una col·lecció, *Líquens*, en què l'occità figura com a número dos– i de seguida entendreu què vull dir: una poesia de signe elegíac, que immortalitza tot un seguit de formes de vida en vies d'extinció (altó que Vinyoli –més avall en parlaré– glossava en el poema *Dies al camp*, que s'acaba referint a l'«antiga força de la mà de l'home»).

Roqueta és un dels escriptors occitans més valuosos del segle XX. Els dos volums de *Verd paradís* són, ras i curt, impressionants. La seva llengua –traduïda magistralment al català per Jaume Figueras i Trull: hi insisteixo, *magistralment*– és una delícia com ja no se'n troben. Passegeu per aquests carmins de tinta, acompanyeu-hi el poeta a cagar grills o senglars; copseu, en una plana, el verí d'una guerra; més enllà, entreteniu-vos a fixar la vista en uns «gripaús calmosos i panxuts» (el més petit sempre mereix l'atenció d'aquest poeta). És una llengua que recorda Azorín, i Pla, i Sagarra, i Gabriel Miró... És una llengua que sap el nom

Joan Vinyoli. / EL PUNT.

de totes les coses, plantes i ocells, però que també té sempre a mà el mot que descriu una determinada reacció humana, una passió, un dolor. Una llengua, per cert, que no violenta l'ordre natural de la frase, gens arbitrària. Hi ressona, també, Josep-Sebastià Pons –mestre de Roqueta–, i el Garcés d'*El temps que fugí*, i el Villangómez de *L'any en estampes*, i el

Manent dels dietaris. Quina meravella de llengua, que fa que, quan la llegim, inevitablement pensem que ja no hi ha possibilitat que tingui, als nostres dies, en puguí fer servir cap de tan sofisticada i, ahora, tan planer! I quin estil més transparent i, al mateix temps, més dens –l'estil dels llibres que, un cop llegits, ens reservem al prestatge de la relectura. Una prosa clàssica, modelica. Quin prodigi d'adjectivació! Aquí, ens sorprèn una «llum emmellantida». Al fons d'un pou, l'aigua hi dorm «entenebrida». Les perdus tenen «color de guaret cremat». Més avall descobrim el petit paradís del llagost, fet d'«una pols encendro-

sada i unes pedres calentes com brasses».

Els dos volums de *Verd paradís* volen ser el gran llibre de l'univers, segons l'autor. Llengües populars recreades per Roqueta, retrats impagables de personatges –molt sovint, vells–, estampes de paisatge... I enmig de tot això, plantat al bell mig del món, com un Leopardi de tarannà menys amarg i més confortat amb el seu destí –però similar en l'afany d'expressar la petitesa sublim d'un home–, Max Roqueta. La força del seu estil i de la seva manera de guaitar el món. Com escriu Felip Gaudy en el pròleg, la seva és una actitud que palesa «un enfrontament incessant amb la presència material de l'uni-vers». Obra mestra indiscutible.

► **Joan carregat de focsifries.** Així es va definir Joan Vinyoli, en un poema de *Cercles*. En vida –com recorda Miquel de Palol en el recent *Dos poetes*–, no va gaudir de prou reconeixement. Ara, però, més de vint anys després de la seva

mort, Vinyoli és, per a molts, el poeta català més important del segle XX (malgrat el que en diu Joan Margarit en un text introductor del llibre que presento, certament molt crític amb la figura del poeta barceloní). Vinyoli forma part del cànon: de la centralitat del cànon literari català contemporani, com explica D. Sam Abrams. Es tracta d'un poeta influent, admirat, fonamental.

Aquest llibre aplega les comunicacions, ponències i fins i tot les intervencions en taulles rodones del primer Simposi Internacional Joan Vinyoli, que es va fer a mitjan octubre de 2004 a Santa Coloma de Farners. Textos de caràcter més acadèmic (els de Ferran Carbó i Xavier Macià, especialistes en el poeta), d'altres de més personals (els d'Enric Casasses i Manuel Forcano). Es comencen a dissipar massa focsifries que han entelat la recepció d'aquest immens poeta durant tantes dècades.

La bibliografia vinyoliana no havia tingut, fins ara, un títol tan contundent com aquest *Crema rot en cant*.

► **VERD PARADÍS, I I II.**
NARRACIONS
de Max Roqueta. Traducció de Jaume Figueras i Trull. 294 i 384 pàgines. Gabrera de Mar, 2006.

► **CREMO TOT EN CANT.**
ACTES DEL 1r SIMPOSI INTERNACIONAL JOAN VINYOLI
Pròleg de D. Sam Abrams. Edició a cura de Xavier Macià i Pep Solà. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 374 pàgines. Barcelona, 2006.